

0. Organizace předmětu

Hospodářská politika 2

Anotace: *Obsahem předmětu je analýza základních teoretických modelů pro zkoumání hospodářské politiky. Tyto modely vycházejí z nové politické ekonomie (new political economy) se zaměřením na makroekonomii.*

Kontakt

Zdeněk Tomeš

Katedra ekonomie, kancelář 612

Konzultační hodiny: úterý 15.30 – 17.00

Kontakt: tomes@econ.muni.cz

Plán přednášek (1)

I. ZÁKLADNÍ TÉMATA A NÁSTROJE

1. Politická ekonomie (21. září)
2. Ekonomické modely pro analýzu politiky (21. září)
3. Rozhodovací proces (5. října)

II. ZÁVAZEK, KREDIBILITA A REPUTACE

4. Časová nekonzistence (12. října)
5. Zákony, instituce a delegovaná autorita (19. října)
6. Kredibilita a reputace (2. listopadu)

Plán přednášek (2)

III. HETEROGENNÍ A KONFLIKTNÍ ZÁJMY

7. Volby a výměna politiků (9. a 16. listopadu)
8. Přerozdělování (23. a 30. listopadu)

IV. APLIKACE PRO HOSPODÁŘSKOU POLITIKU

9. Reforma penzijního systému (7. prosince)
10. Veřejné dotace do železnice (14. prosince)

Litaratura

Allan Drazen: *Political Economy in Macroeconomics (2000).*

Kapitoly 1-8.

Zkouška

- Písemná
- Test a/b/c/d; jedna správně
- Bodování:

Správná odpověď: 1b; Špatná odpověď: -1/2 b;

Žádná odpověď: 0b

- Minimálně 50% na (E)

Vyžaduje se intuitivní pochopení smyslu modelů, nikoliv detailní znalost jejich technického odvození.

1. POLITICKÁ EKONOMIE

Úvod

Hlavní otázka:

„Jak politika ovlivňuje (makro)ekonomiku“

Ekonom a politik

Ekonom vymýšlí optimální politiky v idealizovaném světě.

Politik tyto politiky realizuje v nedokonalém světě dělby moci, neúplných informací a konfliktních zájmů.

Ekonomie a politika

- Ekonomie = studium využití vzácných zdrojů, majících alternativní využití
- Politika = proces utváření kolektivní volby
- Politická ekonomie = jak politika ovlivňuje ekonomické volby

Skutečné politiky jsou často výrazně odlišné od „optimálních“ politik.

Historický vývoj

- Klasická škola politické ekonomie: politika součástí ekonomie → ekonomie = politická ekonomie
- Neoklasická ekonomie: odtržení ekonomie a politologie → ekonomie abstrahuje od politických a institucionálních faktorů → co nejde formalizovat není předmětem ekonomie
- Nová politická ekonomie → návrat politické ekonomie do „mainstreamu“ ekonomie

Co je nová politická ekonomie?

- Staré víno v nových lahvích
- Nové prostředky (modely, formalizace)
- Hlavní témata (časová nekonzistence, volební cyklus, redistribuce, faktory růstu)

Konflikt zájmů

- Jednotlivci mají v politicko-ekonomickém procesu **odlišné preference**.
- Tyto rozdíly pak vedou ke **konfliktu zájmů** mezi jednotlivci a skupinami.

„Optimální“ politika

- **Ekonomie:** studium optimálního využití vzácných zdrojů → jakmile je optimální politika nalezena, bude i implementována
- **Politická ekonomie:** skutečné politiky se často liší od optimálních díky politickým omezením → konflikty zájmů a nutnost činit kolektivní volbu při existenci těchto konfliktních zájmů

Politická ekonomie

Pozitivní analýza: Jak mohou politická omezení vysvětlit volbu politik (a jejich ekonomických důsledků), pokud se liší od optimálních politik

Normativní analýza: Pokud vezmeme v úvahu existující politické limity, jak mohou být formulovány politiky a vytvářeny instituce, aby docházelo k nejlepším možným ekonomickým výsledkům.

Příklady...

- 1) **Politicko-ekonomický cyklus** – vláda vytváří politiky s cílem maximalizace hlasů ve volbách a nikoliv s cílem maximalizací blahobytu.
- 2) Zastavení **hyperinflace** vyžaduje snížení rozpočtového deficitu, rychlost jeho snižování je determinována politickým rozpočtovým procesem a nikoliv náklady hyperinflace
- 3) Rychlost **transformace** v jednotlivých postkomunistických zemích byla determinována intenzitou účinné politické opozice významných zájmových skupin a nikoliv potřebností reforem.

Disciplíny

- Political economics = jak politika ovlivňuje ekonomické volby
- Public economics = ekonomie veřejného sektoru
- Public choice = jakým způsobem probíhá veřejná volba (kolektivní rozhodování)

Heterogenita zájmů

- Důležitá pro vysvětlení aplikace suboptimálních politik v hospodářsko-politické praxi
- **Ex ante** heterogenita: rozdíly v názorech na to, jak má být politika prováděna
- **Ex post** heterogenita: rozdíly v názorech nato, jak mají být přínosy politik rozdělovány

Politická ekonomie rozhodování

- Konflikt nad tím, jak vyřešit problém kolektivní spotřeby, když jednotlivci mají odlišné zájmy
- Neexistuje žádný společenský plánovač, ale politický proces, který musí vyřešit konflikt odlišných zájmů
- To má výrazné ekonomické důsledky, protože výsledné politiky mohou být silně odkloněny od Pareto optimality.